

Se Stanislavou Sládekovou o zkušenosti s uprchlíky z Číny

UPRCHLÍKY VEDE STRACH

Zdeněk Vojtíšek

JUDr. Stanislava Sládková (*1992) vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně a v současné době pracuje v právním týmu Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU). Cenné zkušenosti získala také během svého předchozího působení u Veřejného ochránce práv a na Krajském soudě v Brně.

Jak se jeví úroveň náboženské svobody v Čínské lidové republice (ČLR) tomu, kdo pracuje s uprchlíky?

Asi se obecně ví, že náboženská svoboda je v Čínské lidové republice hodně intenzivně omezována. Zkušenosti našich klientů to potvrzují. ČLR uznává jenom pět náboženství: buddhismus, taoismus, katolicismus, protestantismus a islám. To znamená, že běžný člověk může vykonávat náboženskou činnost, ale jenom v rámci registrovaných náboženských organizací. Všechny podléhají dohledu státu, a tedy Komunistické strany Číny. S registrací je spojena kontrola náboženské literatury, shromažďovacích míst, náboženských symbolů apod. Stát vyžaduje loajalitu náboženských skupin a využívá je ke své vlastní propagaci. Pokud se nějaká náboženská skupina neregistruje a brání se státnímu dohledu, pak se vystavuje nebezpečí rozsáhlých represí. Obecně známé jsou represe vůči Ujgurům, kteří jsou muslimy, ale podobně jsou na tom různé neregistrované protestantské církve. Do této kategorie patří naši klienti, kteří žádali o mezinárodní ochranu v České republice.

Myslíte Církev všemohoucího Boha.

Ano, Čína tuto církev zakázala někdy v devadesátých letech a oni fungují jako domácí církve. To znamená, že se k bohoslužbám setkávají v menších skupinkách u někoho doma. V rámci té církve existuje i nějaká hierarchie nebo spíš dělba práce: někteří jsou vedoucími těch skupinek,

někteří se podílejí na distribuci náboženských textů nebo dělají misii. A právě u takových lidí je větší pravděpodobnost, že se dostanou do hledáčku úřadů a že mohou mít opravdu velký problém.

To, co teď líčíte, vypadá na model tzv. domácích církví, který se mezi čínskými protestanty osvědčil a netýká se zdaleka jen této církve. Četl jsem, že původně domácí církve někdy dokonce mohou působit veřejně, když jim to místní úřady dovolí. Třeba i postaví kostel. Problémem je spíš nevyzpytatelnost, protože pak najednou přijedou bagry a kostel strhnou. Je to prý časté.

Stanislava Sládková.

Ano, to vypadá opravdu na hlavní problém. Naši klienti popisují, že třeba několik let nějakým způsobem fungovali, ale pak se stalo něco, co v nich potom vyvolalo strach a donutilo je Čínu z bezpečnostních důvodů opustit. Takže ta nevyzpytatelnost a strach, který stát vyvolává ve věřících, je pak vede k tomu, že si v krajních případech hledají ochranu jinde.

V Číně nejsou pronásledováni jen křesťané, ale i muslimové nebo stoupenci Fa-lun-kung.

S nimi nemáme zkušenost. Naši čínští klienti, kteří žádali o získání statutu uprchlíka z náboženských důvodů, byli křesťané.

Ale náboženské důvody asi mohou hrát vedlejší roli i u jiných případech?

Aby někdo mohl získat postavení uprchlíka, musí prokázat, že mu doma hro-

zí nebezpečí z jednoho z pěti důvodů: z důvodu rasy, národnosti, náboženství, zastávání politických názorů anebo příslušnosti k sociální skupině. Tyto důvody plynou z mezinárodního práva. A samozřejmě se ty důvody mohou mísit, například u Ujgurů národnostní a náboženský. U čínských křesťanů, s nimiž máme zkušenost, je na první pohled primární náboženský důvod, ale kvůli náboženství jsou pro stát také politicky nespolehliví, neloajální vůči režimu, takže vlastně mají i politický důvod.

A když čínský křesťan u nás dostane uprchlický status, co s ním je pak dál? Máte nějakou zkušenost, zda se v České republice integrují? Ptám se proto, že u nás je náboženská svoboda, a přesto žádné společenství Církve všemohoucího Boha není známo.

Čínští křesťané hodně dbají o své soukromí a jsou možná někdy až trochu paranoidní. Ne všichni ten status uprchlíka získají, ale i ti, kteří ano, zmizí. Už od nás v podstatě nic moc nepotřebují a my ztratíme kontakt. Asi žijí v malých komunitách a moc se o nich neví. A přitom si myslím, že jich tady není úplně málo. V letech 2017 a 2018 přišla první vlna čínských křesťanů, což bylo kolem 70 osob. Většinu z nich Ministerstvo vnitřní ochrany neudělilo, my jsme podávali žaloby, ty byly úspěšné, ochranu získali a pak se po nich v podstatě slehla zem. Ani nevíme, zda zůstali v České republice nebo zda odjeli někam dál, nebo co s nimi vlastně potom bylo.

Dost mě tehdy mrzelo, že ministerstvo dělá s ochranou takové cavyky.

Ano, ale zároveň si myslím, že i pro ministerstvo to nebylo úplně snadné, protože bylo zvláštní, že najednou se tady objevila taková poměrně velká skupina lidí, kteří uvádějí úplně stejné nebo velice podobné důvody, proč z Číny odjeli, a vyprávějí stejné příběhy. Věřím, že ministerstvo mohlo mít nějaké podezření a že se mohlo obávat nějakého rizika z jejich strany, protože s Čínou se přece jen musí opatrně. Ale nakonec většina z nich tu ochranu dostala, i když až poté, co zasáhly soudy.

Zároveň je strach uprchlíků pochopitelným důvodem, že mi nikdo z nich nechtěl poskytnout rozhovor. Děkuji, že jste se mi věnovala Vy!